

Басай Н.П.,

*науковий співробітник відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У зв'язку зі змінами, що відбуваються в нашій країні, усе більше зростає інтерес до вивчення іноземних мов, культур і реалій тих держав, які є партнерами України та орієнтовані на її входження до світового освітнього, культурного й економічного простору, і відповідно розширюються можливості міжкультурного спілкування. Як фундамент шкільного курсу з іноземної мови раннє навчання цього предмета повинно відбивати суттєві стратегічні лінії базового курсу, передусім його орієнтацію на взаємопов'язане навчання мови і культури народу-носія цієї мови, на здійснення освіти, виховання і розвитку особистості [6].

Саме тому одним із провідних принципів навчання в закладах загальної середньої освіти стає принцип культуровідповідності, який передбачає, що іншомовна освіта здійснюється в єдності з глибоким і всебічним вивченням історико-культурного розвитку країн, мови яких вивчаються, а навчання й виховання ґрунтуються на загальнолюдських цінностях і будуються відповідно до цінностей та норм національної культури і регіональних традицій. Таким чином, вивчення культури в процесі іншомовної освіти робить суттєвий внесок у процес навчання, знайомить із загальнолюдськими цінностями, тобто сприяє розвитку соціокультурної компетентності учнів у контексті «діалогу культур», який є різновидом міжкультурної взаємодії, що передбачає активний обмін змістом культур-контрагентів за умови збереження ними своєї самобутності, і процесом спілкування культур, під час якого має місце їх взаємна трансформація [10].

Новий державний стандарт початкової освіти і нова навчальна програма з іноземних мов для початкової школи диктують сучасний підхід до навчання, сутність якого полягає не тільки в перегляді методики навчання окремих аспектів мовної системи, але і в забезпеченні культурознавчої спрямованості навчання. Оволодіння іноземною мовою на основі ознайомлення учнів з культурою, традиціями і реаліями країни, мова якої вивчається, є сьогодні одним із базових принципів навчання предмета [2; 9].

Мета навчання іноземної мови – використовувати її як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу – загострює особливу увагу до соціокультурного складника іншомовної комунікативної компетентності. Публікації вітчизняних науковців О. Бігич, І. Голуб, Г. Борецької, Н. Бориско, Л. Зені, Л. Калініної, О. Коломіної, О. Локшиної, С. Ніколаєвої, О. Паршикової, О. Першукової, Т. Полонської, В. Редька, І. Самойлюкевич, О. Шаленка та інших присвячено питанню компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов, у яких висвітлюються їхні погляди на цю проблему. Проте ми не знайшли глибоких і переконливих

досліджень у сфері формування соціокультурної компетентності учнів початкової школи в процесі навчання іноземних мов. Чинні підручники з іноземних мов для початкової школи ще недостатньо забезпечені необхідним мінімумом етикетно-узуальних формул спілкування і набором ситуацій для моделювання взаємодій українських дітей з їхніми іншомовними ровесниками.

У зв'язку із зазначеним вище необхідно визначити особливості розвитку соціокультурної компетентності учнів початкової школи в процесі навчання іноземних мов, схарактеризувати її компоненти і сформулювати умови для її ефективного розвитку в учнів молодшого шкільного віку.

Оволодіння учнями молодшого шкільного віку соціокультурною компетентністю передбачає засвоєння необхідного мінімуму соціокультурних знань, а також формування навичок і вмінь узгоджувати свою поведінку відповідно до цих знань. Термін «соціокультурна компетентність» є одним із найбільш частотних у методичній літературі. Про це свідчить розмаїття різних підходів. Кожен автор вкладає в нього своє розуміння, що призводить до множинних різночитань і не допомагає об'єднанню зусиль у розробленні ефективних підходів і методик формування соціокультурної компетентності в єдиній логіці на різних щаблях освіти. Так, у словнику методичних термінів подано визначення соціокультурної компетентності як «сукупності знань про країну, мова якої вивчається, національно-культурну специфіку соціальної та мовленнєвої поведінки носіїв мови і здатність користуватися такими знаннями в процесі спілкування, дотримуючись звичаїв, правил поведінки, норм етикету, соціальних умов і стереотипів поведінки носіїв мови» [1, с. 286–287]. Натомість О. Соловова вважає, що соціокультурна компетентність є «інструментом виховання міжнародно орієнтованої особистості, яка усвідомлює взаємозалежність і цілісність світу, необхідність міжкультурної співпраці у вирішенні глобальних проблем людства» [8, с. 12]. О. Коломінова розглядає соціокультурну компетентність як країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання або систему уявлень про основні національні традиції, звичаї та реалії країн, мови яких вивчаються, а також систему навичок і вмінь узгоджувати свою поведінку згідно з цими знаннями [4].

Аналіз наукової літератури показав, що поняття «соціокультурна компетентність» розглядається досить різнобічно. На нашу думку, соціокультурний компонент змісту навчання іноземних мов знайомить учнів з різними аспектами життя їхніх зарубіжних однолітків, історією та сучасністю країни, мова якої вивчається, поглиблюючи і диференціюючи уявлення школярів про дійсність. Цей компонент змісту становить країнознавчу і лінгвокраїнознавчу компетентності. *Країнознавча компетентність* – це знання учнів про культуру країни, мова якої вивчається (знання історії, географії, економіки, державного устрою, особливостей побуту, традицій і звичаїв країни). *Лінгвокраїнознавча компетентність* передбачає оволодіння учнями особливостями мовленнєвої і немовленнєвої (міміка, жести, що супроводжують висловлювання) поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування, тобто сформованість в учнів цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, що дозволяє асоціювати з мовною одиницею ту саму інформацію, що й носії мови, і досягати в такий спосіб повноцінної комунікації.

Грунтуючись на загальній характеристиці соціокультурної компетентності, вважаємо, що соціокультурну компетентність учнів молодшого шкільного віку можна визначити як здатність застосовувати соціокультурні знання, уміння, здібності й особистісні якості в процесі іншомовного спілкування.

Розвиток соціокультурної компетентності учнів початкової школи має здійснюватися шляхом паралельного і взаємопов'язаного навчання всіх видів мовленнєвої діяльності. Відповідно до їхніх вікових особливостей пріоритетними спочатку будуть репродуктивні види навчальної роботи, які виконуватимуться за зразком, інструкцією як орієнтовною основою діяльності. Поступово відбуватиметься перехід до продуктивних видів роботи, котрі спонукатимуть учнів до творчого мислення, розвитку самостійності у визначенні мовного оформлення мовленнєвих дій і вибору способів їх засвоєння [7].

Оволодіваючи іноземною мовою, учні початкової школи ознайомляться зі світом іншої культури. Розвиток країнознавчої мотивації, в основі якої лежить інтерес до життя однолітків за кордоном, до народу країни, мова якої вивчається, є однією з основних цільових настанов у методиці навчання іноземних мов. Її успішній реалізації сприятиме різноманітний навчальний матеріал, що в цікавій формі відображає життя зарубіжних однолітків. Він формуватиме емоції та образно-художню пам'ять учнів, стимулюватиме їхнє образне мислення, розвиватиме смаки і почуття.

Розвиток соціокультурної компетентності буде успішним за умови систематичного виконання на уроках вправ і завдань, які передбачають формування таких умінь:

- формувати позитивне ставлення до культури народів, мова яких вивчається;
- проводити паралелі між двома культурами;
- вибирати соціокультурні явища відповідно до завдань учителя;
- оцінювати соціокультурні події та знаходити відмінності;
- формувати асоціативні вміння й естетичні почуття;
- коментувати іншомовний матеріал соціокультурного змісту, висловлюючи при цьому власну думку;
- висловлювати своє ставлення до важливих подій іншомовної культури;
- інтерпретувати соціокультурну інформацію для формування вмінь критичного мислення;
- виконувати завдання соціокультурного змісту в умовно-комунікативних ситуаціях тощо.

Тут особливої ваги набуває питання відбору навчального матеріалу соціокультурного спрямування. Використання країнознавчої інформації забезпечує підвищення пізнавальної активності учнів, ураховує їхні комунікативні можливості, надає стимул до самостійної роботи над мовою та сприяє розвитку соціокультурної компетентності. Джерелом соціокультурної інформації слугують тексти країнознавчого характеру.

Добираючи навчальні матеріали, доцільно дотримуватися таких вимог:

1. Тексти і завдання повинні сприяти формуванню емпатичних здібностей в учнів (розуміти почуття інших людей і бути готовими надати їм емоційну підтримку, оскільки емпатія передбачає здатність поставити себе на місце іншої людини, співпереживати, сприймати внутрішній світ іншого зі збереженням емоційних і змістових відтінків).

2. Соціокультурний зміст навчального матеріалу повинен мати високий ступінь інформаційної цінності, оскільки повнота інформації про країну, мова якої вивчається, досягається в умовах інтегративного навчання мови і культури цієї країни.

3. Соціокультурний зміст навчальних матеріалів має бути актуальним з погляду сучасної мовної свідомості носія мови, поєднуючи в собі дві загальнодидактичні вимоги – історизм і достовірність.

4. Соціокультурний зміст матеріалів з іноземної мови має забезпечувати умови для автентичного спілкування на міжкультурному рівні.

5. Відбір соціокультурного змісту слід проводити з урахуванням стилістичної диференціації мовного і мовленнєвого матеріалу, дотримуючись вимог «оригінальності» текстів, пов'язаних із повнотою сприйняття джерел соціокультурної інформації як за формою, так і за змістом.

6. Під час відбору матеріалу варто спиратися на рідну мову і культуру учня, оскільки недооцінка соціальної і національної самосвідомості дитини ускладнить сприйняття нею нової культури.

7. Оцінку й аналіз явищ, які дозволяють учням орієнтуватися в нормативних/ненормативних ситуаціях міжкультурного спілкування, доцільно здійснювати з урахуванням принципу зіставлення лінгвокультур під час аналізу фактів культур, що вивчаються.

8. Виконання комплексу мовних, мовленнєвих, комунікативних і соціокультурних завдань має бути підпорядковане інтересам, потребам і можливостям учнів молодшого шкільного віку з урахуванням багаторівневого аналізу фактів культури в категоріях мови [3].

У Державному стандарті початкової освіти передбачено два цикли: 1–2 класи і 3–4 класи, які враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти [2]. Уже з перших уроків учні знайомляться з соціокультурними особливостями країни, мова якої вивчається: вчать імена зарубіжних однолітків, засвоюють назву країни, пізнають її столицю з визначними пам'ятками, вивчають назви грошових знаків, оволодівають зразками іншомовного фольклору (римуваннями, лічилками, дитячими віршами і піснями), знайомляться з іменами письменників і назвами їхніх творів, отримують інформацію про деякі свята, традиції і звичаї, що пов'язані з цими святами, тощо.

Засобами вербальної наочності під час навчання іноземних мов у початковій школі є вірші, казки, оповідання, на матеріалі яких учні виконують пошукові та творчі завдання, знаходять інформацію для використання в рольових іграх, драматизації чи проектній роботі. Одним із прийомів може бути використання автентичних віршів із тем, що вивчаються. Вірші легко і з цікавістю заучуються дітьми, їх можна інсценувати, розігрувати, розповідати напам'ять у формі змагання і навіть складати власні.

На другому і третьому році навчання іноземних мов учні починають знайомитися з літературою мови, що вивчається. Окрім читання, перекладу, драматизації окремих уривків, школярі можуть порівнювати, наприклад, ту чи іншу іноземну казку, її героїв із наявними в рідній мові еквівалентами. Через розбіжності деталей в українській та іноземній літературі діти пізнаватимуть несхожість світосприйняття, менталітету, культури двох народів.

Робота з прислів'ями і приказками, які є в чинних підручниках з іноземних мов або ж дібрані вчителем, не лише сприятиме збагаченню словникового запасу молодших школярів, а й занурить їх у культурну й національну різноманітність світу, навчить відчувати спільне й особливе в кожній культурі і мові, краще й глибше розуміти один одного, виховає повагу до іншого та стане джерелом формування соціокультурної компетентності учнів на ранньому етапі навчання іноземних мов. Переклад, пошук українських еквівалентів, порівняння різних способів вираження однієї і тієї ж думки також сприятимуть формуванню соціокультурної компетентності учнів.

Циклічна структура початкової освіти зумовлює вибір особливих форм, методів і прийомів навчання іншомовного спілкування учнів молодшого шкільного віку. Так, у першому циклі перевага надається ігровій діяльності та часу її виконання з урахуванням індивідуальних особливостей школярів; навчання іншомовного спілкування доцільно організовувати через діяльність із використанням ігрових методів [5]. Оскільки для молодшого шкільного віку характерні яскрава образність, безпосередність сприйняття, легкість входження в різні образи, то на ранньому етапі оволодіння іноземною мовою гра буде найбільш ефективною формою навчання. За допомогою гри в учнів розвиватиметься інтерес до іншомовного спілкування, використовуватимуться елементи культури спілкування, здійснюватиметься інтернаціональне, естетичне виховання, створюватиметься іншомовна інформаційна база, формуватимуться мовні механізми. Гра на уроці дозволить створювати ситуації, у яких діти не зможуть «відмовчатися», вона допоможе зробити захоплюючим вивчення навіть не дуже цікавого і складного соціокультурного матеріалу. Наведемо деякі приклади таких ігор:

Гра «Доміно». Команди отримують однакові комплекти карток із зображеннями предметів/осіб/істот і карток зі словами, що їх позначають. Кожен з учасників бере собі кілька

карток, так щоб у всіх гравців команди їх було порівну. Гравці «ходять» по черзі, зіставляючи картку із зображеннями з відповідною картою зі словом. У разі відсутності в учасника необхідної картки хід переходить до наступного гравця. Усі команди одночасно виконують завдання на швидкість. Лексику в цій грі можна використовувати з будь-якої теми про країну, мова якої вивчається («Тварини», «Їжа», «Свята» тощо).

Гра «Що ти бачиш?». Учитель на слайдах демонструє певні зображення з вивченої теми. Завдання для учнів: створити пари і запитувати один одного іноземною мовою «Що ти бачиш?» Лексику в цій грі можна використовувати з будь-якої теми про країну, мова якої вивчається, наприклад: «Іграшки», «Одяг», «Захоплення і розваги» тощо.

Гра «Хто швидше?». Учні отримують картки, на яких у першому стовпці розміщено слова іноземною мовою, у другому – їх транскрипцію (у разі потреби), у третьому – переклад. Учитель вимовляє слова в довільному порядку. Учні повинні з'єднати безперервною лінією слово, його транскрипцію і переклад. Виграє той, хто швидше і правильно встановить усі відповідності. Слова добираються до раніше вивчених тем. Наприклад, чим англійці/німці/ французькі/іспанці прикрашають свій будинок на Різдво, що подають до столу на Великдень тощо.

Гра «Що в посилці?» до теми «Різдво». Передбачається, що до дітей напередодні приїжджав гість із закордону і розповідав про особливості святкування Різдва в його країні. Учитель повідомляє дітям, що гостю в Україні дуже сподобалося, він хотів би віддячити за теплий прийом і надіслав посилку. У ній знаходиться подарунок на Різдво. Але гість просив не віддавати його просто так, – учні мають відгадати, що там знаходиться. Для цього потрібно згадати, що мешканці цієї країни дарують один одному на Різдво, чим прикрашають свої будинки, ялинку тощо.

Ігрову діяльність також доцільно використовувати на етапі пред'явлення нового лексичного матеріалу, завдяки чому нова лексика з теми засвоюється легше та із задоволенням. Дуже ефективно вибудувати цей етап, наприклад, у формі подорожі до країни, мова якої вивчається. Або обіграти сюжет, що нібито в класі присутній гість з іншої країни, який повідомляє цікаві факти про побут і традиції своєї батьківщини. Можна також запропонувати пограти з гостем в якусь традиційну гру його країни. Після чого порівняти отримані відомості з відповідною інформацією про свою країну.

Гра також може використовувати для закріплення і контролю знань. Діти дуже люблять вікторини. Можна використовувати гру-змагання командами з метою виявити (а заодно і повторити), хто запам'ятав більший обсяг вивченого матеріалу з певної теми або кількох тем.

На третьому і четвертому роках навчання в початковій школі формування соціокультурної компетентності переходить у нову площину: учні не тільки отримують інформацію, знайомляться, вивчають її, а й порівнюють різні аспекти з країнознавства: географію, історію, тісно пов'язані з ними питання культури, традицій та звичаїв різних народів. Помітно зростає обсяг навчального матеріалу, зокрема того, який сприяє формуванню соціокультурної компетентності. Чіткіше проявляється функція іноземної мови як засобу міжкультурного спілкування і як інструменту в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Реалізація мети залучення дітей до нового соціального досвіду з використанням іноземної мови здійснюється через знайомство молодших школярів зі світом зарубіжних однолітків, із дитячим фольклором і доступними зразками художньої літератури країн, мова яких вивчається. Важливим завданням у сучасних умовах багатополярного і полікультурного світу є виховання доброзичливого ставлення до представників інших країн. Відповідно до цих цілей і завдань до всіх підручників мають бути включені завдання, які реалізують принцип діалогу культур. Для молодших школярів доцільно обрати прямий прийом: листування між персонажами (українськими, британськими, американськими, німецькими, французькими, іспанськими однолітками), яке дозволяє наочно зіставляти схожі

типові ситуації в кожній культурі. Діти вчаться виділяти культурні реалії, що мають відношення до життя українських школярів та їхніх зарубіжних однолітків, запам'ятовувати особливості мовної поведінки в кожному мовному середовищі.

Принцип діалогу культур передбачає не тільки залучення до іншої культури, а й усвідомлення особливостей культурних традицій своєї країни й уміння гідно представляти її під час спілкування з представниками інших країн. Знайомство з іншомовною культурою має стати імпульсом до культурної самоідентифікації дитини, зміцнення в ній почуття патріотизму, усвідомлення традиційних цінностей українського суспільства, усвідомлення приналежності до українського народу.

Для успішного формування соціокультурної компетентності доцільно задіяти раціональну систему вправ і завдань, яка б забезпечила поетапну організацію процесу навчання. Ця система має забезпечити як добір вправ і завдань, які сприятимуть розвитку навичок і вмінь вживання соціокультурного матеріалу, так і певну послідовність цих вправ і завдань, а також регулярність їх виконання в усіх видах мовленнєвої діяльності. Вправи і завдання соціокультурного спрямування мають відповідати розробленим у методиці критеріям, а саме: бути комунікативними, орієнтованими на учня, мовними і мовленнєвими, усними та письмовими, одномовними.

Такі вправи і завдання мають підпорядковуватися етапам формування й удосконалення соціокультурної компетентності: 1-й етап – введення в соціокультурне середовище; 2-й етап – виконання соціокультурних завдань з використанням опор; 3-й етап – самостійне інтерпретування соціокультурних реалій. На всіх етапах важлива роль відводиться мотивації з боку вчителя, який має зацікавити учнів соціокультурною проблемою, дібрати відповідний матеріал і розробити вправи й завдання комунікативного характеру. Доцільно такі вправи і завдання виконувати парами, мікро- або макрогрупами, застосовувати інтерактивні технології, не обмежувати спілкування режимом учитель–учень, а й заохочувати процес учіння між школярами.

У зв'язку з введенням соціокультурного компонента навчання іноземних мов гостро постає проблема автентичності мовного середовища, яка вирішується за допомогою застосування автентичних текстів як одиниць спілкування, що демонструють зразки сучасної іноземної мови, перш за все усної, і деяких різновидів писемного мовлення в рамках побутової сфери спілкування, відібрані й схвалені носіями іноземної мови. Тексти супроводжуються великою кількістю ілюстрацій, у тому числі сюжетних, що відображають побутові та культурні реалії країн, мова яких вивчається, й України. У книгах для вчителя мають бути коментарі до тем, які допомагають ввести дітей в ситуацію з акцентом на значущу для поданої ситуації культурологічну інформацію. Таким чином, поступово розширюється фонові культурна інформація про країни, мова яких вивчається. Під час ознайомлення з інформацією культурологічного та країнознавчого характеру учні засвоюють особливості іншої культури й аналізуючи їх, вчаться краще розуміти власну культуру. Але не лише навчальні тексти можна використовувати як автентичний матеріал. Велика різноманітність прагматичних матеріалів: дитячі газети і журнали, квитки, афіші, етикетки, рекламні проспекти з туризму тощо допомагають створювати життєві ситуації, вирішувати проблеми з різних сфер спілкування (навчальної, сімейно-побутової, спортивної тощо). Їх специфіка полягає в тому, що вони забезпечують спілкування з реальними предметами.

Ефективним прийомом для залучення учнів молодшого шкільного віку до культури країни, мова якої вивчається, є драматизація. Вона дозволить їм відчути себе в ролі іншомовного ровесника чи персонажа, певним чином відчути на собі деякі особливості його життя.

Ще одним ефективним засобом формування соціокультурної компетентності учнів є використання відеоматеріалів – свого роду культурних портретів країни, мова якої вивчається. Завдяки їм учні зможуть побачити ландшафти і визначні пам'ятки країни, спостерігати процес свята, обряду, моделі поведінки людей у повсякденному житті, наприклад, у кафе і в магазині, на вокзалі чи в аеропорту, на дні народження, на прийомі в лікаря тощо.

Учні початкової школи зможуть за допомогою вчителя і навіть самостійно створювати різні соціокультурні проекти. Метод проєктів як засіб формування соціокультурної компетентності

учнів на уроках іноземної мови можна визначити як сукупність пошуково-дослідницьких, проблемних, творчих прийомів, що використовуються в процесі навчання іноземних мов у школі, забезпечують покращення рівня мовленнєвої підготовки учнів і поглиблення їхніх знань про історію та культуру країн, мови яких вивчаються.

Успішність виконання учнями проекту соціокультурного характеру визначатиметься за такими критеріями: а) завершеність (відповідність дібраної інформації поставленій меті); б) зрозумілість (логічність і послідовність розміщення інформації); в) інформативність (достовірність інформації, наявність ключових фактів); г) доказовість (різноманітність джерельної бази проекту); ґ) наочність (використання технічних засобів навчання під час підготовки та презентації проекту); д) характер представлення проекту (активність кожного учасника, естетичність оформлення презентації тощо).

Ураховуючи психологічні особливості учнів початкової школи, їхні інтереси, учитель може використовувати на уроках пісні, відеозаписи різних подій або програм, фрагменти (відео)фільмів. Використання пісенного матеріалу на уроках іноземної мови може застосовуватися не тільки для розвитку аудитивних, вимовних навичок, поповнення словникового запасу, відпрацювання мовних навичок, а й для ознайомлення учнів з елементами культури країни, мова якої вивчається. Тут варто дотримуватися деяких вимог, а саме: пісня повинна бути автентичною, вона має відповідати віковій та інтересам учнів. Також потрібно враховувати відповідність пісні рівневі навченості учнів, її методичну доцільність. Якщо вибір пісні відповідає цим вимогам, то потенційно вона може бути дуже корисною. Крім того, учителю варто розробити систему вправ і завдань до цієї пісні. Якщо вчитель має за мету розвиток соціокультурної компетентності його учнів, то і система вправ буде спрямована на те, щоб зосередити увагу школярів на тих елементах соціокультурної інформації, які містяться в тексті.

Досить перспективним для розвитку соціокультурної компетентності учнів початкової школи може бути використання комп'ютерних і мультимедійних технологій, які сприятимуть розвитку в учнів умінь аналізувати, оцінювати отриману інформацію, узагальнювати і робити висновки. Наприклад, Інтернет надасть можливість під наглядом дорослих знаходити потрібну інформацію, спілкуватися з однолітками з різних країн (листування, Skype тощо). Учитель, використовуючи комп'ютерні й мультимедійні технології, може створити галерею яскравих ілюстрацій, дидактичних матеріалів, зображувальних посібників з певної теми. Залежно від соціокультурного матеріалу, що вивчається, комп'ютерні й мультимедійні технології допоможуть перетворити урок іноземної мови, або його частину, на захоплюючу гру. Це підвищить інтерес учнів до навчального матеріалу, зніме напругу та нервозність в учнів молодшого шкільного віку, які надто критично оцінюють свої успіхи у вивченні іноземної мови.

На нашу думку, застосування на уроці комп'ютерних і мультимедійних технологій для розвитку соціокультурної компетентності може сприяти підвищенню мотивації учнів початкової школи до вивчення іноземної мови, яка має стати предметом їхньої зацікавленості, учні добре володітимуть матеріалом, підвищиться їхня результативність у навчанні.

Застосування комп'ютерних і мультимедійних технологій на уроках іноземної мови в початковій школі допоможе вирішити низку дидактичних завдань із розвитку соціокультурної компетентності учнів молодшого шкільного віку, зокрема: 1) удосконалити навички і вміння аудіювання за допомогою автентичних звукозаписів із мережі Інтернет; 2) сформувати навички і вміння читання, безпосередньо використовуючи матеріали різного ступеня складності; 3) поповнити як активний, так і пасивний словниковий запас лексику сучасної іноземної мови, яка відображає певний етап розвитку культури народу, мова якого вивчається, і соціального чи політичного устрою суспільства; 4) познайомити із соціокультурними поняттями, що включають мовний етикет, особливості мовної поведінки різних народів в умовах спілкування, особливості культури, традиції країни, мова якої вивчається.

Уважаємо, що ефективність застосування комп'ютерних і мультимедійних технологій на уроках іноземної мови в початковій школі для розвитку соціокультурної компетентності учнів

буде залежати від їх відповідності певним вимогам. Вони мають бути цікавими і доступними для учнів молодшого шкільного віку, викликати в них позитивні емоції; відповідати їхнім віковим особливостям; будити їхню уяву та фантазію; формувати алгоритмічне, логічне мислення; розвивати творчі здібності; вчити учнів працювати з комп'ютером;

Отже, залучення учнів молодшого шкільного віку до іншомовної культури в процесі компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов є одним із найважливіших резервів стимулювання і підтримання стійкого інтересу до предмета. А розвиток соціокультурної компетентності буде актуальним на будь-якому етапі розвитку дитини, допоможе їй зануритися в культурний контекст країни, мова якої вивчається, брати активну участь у діалозі культур і розширювати власний кругозір. Соціокультурний компонент сприятиме формуванню в учнів цілісної системи уявлень про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається. Національно-культурний компонент змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов інтенсифікуватиме процес іншомовної освіти, забезпечуючи особистісний розвиток дитини та її пам'яті, мислення, емоцій, художніх смаків, формуватиме мінімум фонових знань, необхідних для адекватного спілкування на елементарному міжкультурному рівні, сприятиме всебічному вихованню: навчить культури спілкування і відповідної поведінки, створить систему ціннісних орієнтацій нового демократичного суспільства.

Список використаних джерел:

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М. : ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Державний стандарт початкової освіти / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 // [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
3. Елизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. – СПб. : Союз, 2001. – 291 с.
4. Коломінова О. О. Методика формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку в процесі навчання усного англомовного спілкування : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О. О. Коломінова. – К., 1998. – 181 с.
5. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи / В.Г. Редько, Т. К. Полонська, О. С. Пасічник, Н. П. Басай; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. – 36 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
7. Редько В. Г. Компетентісно орієнтоване навчання іноземних мов учнів початкової школи: лінгводидактичний аспект / В. Г. Редько // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Педагогічна думка, 2017. – Вип. 18. – С. 178–191.
8. Соловова Е. Н. Методика обучения иностранным языкам: базовый курс : пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е. Н. Соловова. – М. : АСТ : Астрель, 2008. – 238 с.
9. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти / Розроблена під керівництвом О.Я. Савченко. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
10. Філософський енциклопедичний словник / Нац. акад. наук України, Інститут філософії імені Г.С.Сковороди. – К. : Абрис, 2008. – 742 с.